

Sygn. akt I ACa 97/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Przemysław Kurzawa

Sędzia SA Edyta Jefimko (spr.)

Sędzia SO (del.) Marcin Strobel

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez D.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 maja 2011 r.

sygn. akt II C 167/09

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje adwokatowi H. S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

I ACa 97/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 10 maja 2011 r. wydanym w sprawie z powództwa S. S. skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez D. o zapłatę - Sąd Okręgowy w Warszawie:

1. oddalił powództwo;

2. nieuiszczone koszty sądowe przejął na rachunek Skarbu Państwa;

3. nie zasądził od S. S. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez D. zwrotu poniesionych kosztów postępowania;

4. zasądził od Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie na rzecz adwokata H. S. kwotę 3.600 zł z należnym podatkiem VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej z urzędu.

Powyższy wyrok Sąd Okręgowy wydał na podstawie następujących

ustaleń faktycznych i wniosków.

S. S. odszedł ze służby wojskowej w 1989 r. na własną prośbę. W kolejnych latach wielokrotnie ponawiał wnioski o przyznanie mu renty inwalidzkiej. Komisje lekarskie, orzekające o stanie zdrowia powoda w latach 1991, 1997 i 2000 r., uznawały go za zdolnego do zawodowej służby wojskowej z rozpoznaniem obustronnego osłabienia słuchu, co skutkowało odmową przyznania renty. S. S. w dniu 26 stycznia 1998 r. wniósł odwołanie od decyzji z dnia 7 stycznia 1998 r., stwierdzającej, że nie posiada prawa do świadczenia z tytułu inwalidztwa. Odwołanie to wpłynęło do Wojskowego Biura Emerytalnego w dniu 30 stycznia 1998 r. Powód został zobowiązany do udzielenia informacji, dotyczących treści złożonego pisma, ale nie wykonał tego zobowiązania, w związku z czym jego odwołaniu nie został nadany dalszy bieg. Dopiero orzeczeniem z dnia 1 marca 2002 r. komisja lekarska zaliczyła powoda do III grupy inwalidzkiej, a Wojskowe Biuro Emerytalne decyzją z dnia 18 marca 2002 r. przyznało mu rentę inwalidzką od dnia 1 października 2001 r. Na skutek odwołania wniesionego przez powoda Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 29 grudnia 2003 r., XIV U 1495/02 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał S. S. prawo do wojskowej renty inwalidzkiej od daty złożenia wniosku. Na skutek apelacji obu stron od tego wyroku Sąd Apelacyjny w Warszawie orzeczeniem z dnia 19 marca 2005 r., sygn. akt III AUa 389/04 zmienił go w ten tylko sposób, że przyznał powodowi od dnia 1 października 2001 r. prawo do inwalidzkiej renty wojskowej z tytułu inwalidztwa III grupy pozostającego w związku ze służbą wojskową. W uzasadnieniu wydanego orzeczenia stwierdzono, że powód od dnia 9 czerwca 1992 r., czyli od dnia wejścia w życie rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 1992 r. w sprawie zasad określania zdolności do czynnej służby wojskowej oraz trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach (Dz.U z 1992 r., Nr 57, poz.278, z późn.zm.) był niezdolny do służby. Wniosek o wojskową rentę inwalidzką złożył w dniu 23 stycznia 2002 r. Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (tekst jednolity Dz.U. z 2002 r., Nr 11, poz. 108 z późn.zm.) rentę wypłaca się za okres od powstania prawa do zaopatrzenia emerytalnego, nie dłuższy niż za trzy miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc, w którym złożono wniosek, jeżeli prawo zostało ustalone na wniosek zainteresowanego. Przepisy ustawy nie przewidują wypłaty świadczenia za dłuższy okres, nawet gdyby po wielu latach okazało się, że prawo do świadczenia istniało wcześniej. Biegły mgr M. K. ustalił w opinii z dnia 4 października 2010 r. i w opinii uzupełniającej z dnia 25 lutego 2011 r., że kwota renty netto należna powodowi za okres od dnia od czerwca 1992 r. do września 2001 r. wynosi 50.923 zł. i 90 gr., a kwota odsetek 117.209 zł. i 14 gr.

Powód w ostatecznie sprecyzowanym powództwie domagał się zasądzenia od pozwanego na jego rzecz odszkodowania w wysokości 50.923 zł. 90 gr. z ustawowymi odsetkami, wskazując jako podstawę faktyczną dochodzonego roszczenia okoliczność nieuzyskania pomimo istnienia przesłanek ustawowych wojskowej renty inwalidzkiej w okresie od dnia 1 czerwca 1992 r. do dnia 30 września 2001 r. oraz braku nadania prawidłowego biegu jego odwołaniu z 7 stycznia 1998 r. od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości jako bezzasadne.

Zgodnie z art.34 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jeżeli wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez organ podległy Ministrowi Obrony Narodowej obowiązków wynikających z ustawy osoba uprawniona do świadczeń poniosła szkodę, organ jest obowiązany do jej naprawienia stosownie do przepisów prawa cywilnego. Natomiast jak stanowi art.417 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa. S. S. nie wykazał przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanego. Po zakończeniu w 1991 r. orzeczeniem sądowym postępowania rentowego, kolejnym wnioskiem o rentę, był wniosek powoda z dnia 23 stycznia 2002 r., w wyniku rozpoznania którego S. S. została przyznana renta inwalidzka od dnia 1 października 2001 r. Wcześniej postępowanie w przedmiocie przyznania renty nie toczyło się z braku wniosku uprawnionego, co oznacza, iż Wojskowe Biuro

Emerytalne nie popełniło uchybień (bezprawnego zachowania) , które mogłyby prowadzić do powstania przesłanek jego odpowiedzialności odszkodowawczej ex delicto

Również fakt nienadania biegu odwołaniu powoda z dnia 7 stycznia 1998 r. od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego, nie stanowił czynu niedozwolonego. Zgodnie z art.477¹⁰ §1 k.p.c. odwołanie w sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego, powinno zawierać oznaczenie zaskarżonej decyzji, określenie i zwięzłe uzasadnienie zarzutów i wniosków oraz podpis ubezpieczonego albo jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika. Odwołanie powoda od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 7 stycznia 1998 r, stwierdzającej, że nie posiada on prawa do świadczenia z tytułu inwalidztwa (renty), nie spełniało tych wymagań formalnych i dlatego Wojskowy Organ Emerytalny wezwał S. S. do uzupełnienia braków pod rygorem pozostawienia sprawy bez biegu. W świetle przepisu art.64§2 k.p.a. , jeżeli podanie nie czyni zadość wymaganiom ustalonym w przepisach prawa, należy wezwać wnoszącego do usunięcia braków w terminie dni 7 z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie podania bez rozpoznania. Ponieważ powód nie uzupełnił braków swojego odwołania Wojskowe Biuro Emerytalne zasadnie pozostawiło je bez biegu.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, zaskarżając go częściowo- w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 na podstawie następujących zarzutów:

1. naruszenia przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) uznanie, że wojskowy organ emerytalny wezwał powoda do uzupełnienia odwołania od decyzji z dnia 7 stycznia 1998 r. w sytuacji gdy powód oświadczył, że takiego wezwania nigdy nie otrzymał, a w aktach sprawy brak jest dowodu tak nadania, jak i doręczenia mu przedmiotowej korespondencji;

b) ustalenie , że powód w latach 1991-2001 nie składał wniosków o przyznanie mu renty z tytułu powstałego w trakcie służby wojskowej uszczerbku na zdrowiu w sytuacji, gdy powód występował o przyznanie mu spornych świadczeń do Wojskowego Biura Emerytalnego, w czego konsekwencji był wielokrotnie kierowany na badania przed wojskowe komisje lekarskie, a w dniu 26 stycznia 1998 r. wniósł odwołanie od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 7 stycznia 1998 r. - odmawiającej mu prawa do renty;

c) art. 477¹⁰ § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię , polegającą na przyjęciu przez sąd pierwszej instancji, jakoby brak przedstawienia przez powoda w odwołaniu od decyzji z dnia 7 stycznia 1998 r. uzasadnienia zarzutów i wniosków upoważniał Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego do nienadania dalszego biegu przedmiotowemu odwołaniu;

d) art. 477⁹ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i stwierdzenie, że Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego był uprawniony na podstawie art. 64 § 2 k.p.a. do pozostawienia odwołania powoda od decyzji z dnia 7 stycznia 1998 r. bez rozpoznania, w sytuacji gdy organ winien niezwłocznie przekazać odwołanie wraz z aktami sprawy do właściwego sądu, a ewentualne braki odwołania winny być usunięte w trybie postępowania cywilnego;

2. naruszenia prawa materialnego w postaci:

a) art. 417 k.c. w zw. z art. 34 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin poprzez uznanie, że Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego nie dopuścił się niezgodnego z prawem działania ani zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, w sytuacji gdy pomimo wystąpienia u powoda uszczerbku na zdrowiu uprawniającego go do uzyskania renty od czerwca 1992 r., organ wydawał decyzją o odmowie przyznania przedmiotowych świadczeń, a w roku 1998 zaniechał przekazania do sądu odwołania powoda od decyzji z dnia 7 stycznia 1998 r.;

b) art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (w brzmieniu tekstu pierwotnego ustawy) poprzez zaniechanie wszczęcia postępowania z urzędu przez wojskowy organ emerytalny w sytuacji, gdy orzeczenia wojskowych komisji lekarskich z roku 1990 i 1991 uprawniały powoda do uzyskania renty z tytułu przynależności do III grupy inwalidzkiej od dnia 9 czerwca 1992 r. ,czyli od wejścia w

życie rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 1992 r. w sprawie zasad określania zdolności do czynnej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach ,

c) art. 5 k.c. poprzez oddalenie powództwa w sytuacji, gdy powód dochodzi odszkodowania z tytułu nieprzyznania mu prawa do renty w okresie od czerwca 1992 r. do września 2001 r., pomimo powstania u niego w trakcie odbywania służby wojskowej uszczerbku na zdrowiu uprawniającego do zaliczenia go do III grupy inwalidzkiej, co też stanowi naruszenie zasady zaufania obywateli do Państwa.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i obciążenie pozwanego kosztami procesu .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna, chociaż część zawartych w niej zarzutów okazała się trafna.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie odwoławcze toczy się według zasad określonych w k.p.c. i przepisy te tworzą system rozpoznawania spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. W myśl art. 476 § 2 pkt 2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczące emerytur i rent, zaś art. 476 § 4 pkt 3 k.p.c. stanowi, iż przez organy rentowe rozumie się wojskowe organy emerytalne oraz organy emerytalne resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, a także inne organy wojskowe i organy resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości właściwe do wydania decyzji w sprawach, o których mowa w § 2. Pismo ubezpieczonego spełniające wymagania określone w art. 477⁽¹⁰⁾ § 1 k.p.c. oraz złożone w sposób i w terminie określonych w art. 477⁽⁹⁾ § 1 k.p.c. organ rentowy przekazuje niezwłocznie właściwemu sądowi jako odwołanie od decyzji, bez względu na to, czy zostało zaadresowane do tego sądu. Czynność podjęta przez ubezpieczonego na piśmie w terminie do złożenia odwołania, z której wynika, że nie zgadza się z decyzją organu rentowego, należy zakwalifikować jako odwołanie od decyzji (art. 477⁽⁹⁾ § 1 k.p.c.). Odwołanie od decyzji organu rentowego jest szczególnym pismem procesowym, które wszczyna postępowanie sądowe, choć nie podlega rygorom przewidzianym dla pozwu w art. 187 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2005 r., II UZ 52/05, OSNP 2006/15-16/254 i z dnia 9 czerwca 2006 r., III UK 40/06, OSNP 2007/13-14/206 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 21 grudnia 2009 r., II SA/Wa 1639/09, Lex nr 581571 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2004 r., II UK 396/03, OSNP 2005/1/12). Z uwagi na powyższe zasadny okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 477⁽¹⁰⁾ § 1 k.p.c. i art. 477⁽⁹⁾ § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie. Pismo powoda z dnia 26 stycznia 1998 r. powinno zostać przekazane sądowi jako odwołanie, gdyż z jego treści wynikało, że nie zgadza się on z konkretną decyzją organu rentowego, co należy uznać za wystarczające do nadania mu biegu. Wojskowe Biuro Emerytalne powinno niezwłocznie przekazać do sądu to odwołanie, czego w sposób bezprawny nie uczyniło. Czynności, jakie podejmowało Wojskowe Biuro Emerytalne należały do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, a więc stanowiły czynności administracji publicznej. Podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa za ewentualne szkody, jakich mógł doznać powód, jako osoba uprawniona do świadczeń z tytułu wojskowej renty inwalidzkiej, wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez Wojskowe Biuro Emerytalne obowiązków wynikających z ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin jest art. 417 k.c. (w brzmieniu sprzed dnia 1 września 2004 r.) w zw. z art. 34 z ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie istnieje związek przyczynowy pomiędzy zaniechaniem nadania przez Wojskowe Biuro Emerytalne biegu odwołaniu powoda od decyzji z 7 stycznia 1998 r., a szkodą w postaci nieuzyskaniu świadczeń z tytułu wojskowej renty inwalidzkiej za okres objęty żądaniem pozwu. Związek taki zachodziłby, gdyby skarżący wykazał, iż w przypadku rozpoznania odwołania przez sąd decyzja uległaby zmianie, a on uzyskałby świadczenia rentowe. Zgodnie z art. 19 o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który stał się inwalidą, przy czym stosownie do treści art. 21 ust. 1 pkt 1 tej ustawy o inwalidztwie żołnierzy zawodowych, żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, emerytów i rencistów, związku albo braku związku inwalidztwa z czynną służbą wojskową oraz o związku albo braku związku chorób i ułomności oraz śmierci

z czynną służbą wojskową - orzekają wojskowe komisje lekarskie. Wojskowe komisje lekarskie stanowią organy administracji publicznej wydające decyzje w indywidualnych sprawach i dlatego też do tego rodzaju rozstrzygnięć jak orzeczenia o zdolności do służby wojskowej odnoszą się przepisy k.p.a. Tym samym w zakresie nienormowanym przepisami szczegółowymi do postępowania w sprawach tego rodzaju mają zastosowanie określone w k.p.a. ogólne zasady postępowania administracyjnego (por. wyrok NSA z dnia 10 lutego 1999 r., I SA 2114/97 - LEX 47973, wyrok NSA z dnia 16 listopada 1995 r., SA/Gd 1655/95 - OSP z 1997 r. Nr 7-8, poz. 135 oraz wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 4 sierpnia 2011 r., IV SA/Wr 287/11, lex nr 864357). Przyczyną wydania w dniu 7 stycznia 1998 r. niekorzystnej dla S. S. decyzji był fakt, iż wojskowe komisje lekarskie w 1991 i 1997 r. nie stwierdziły jego inwalidztwa, a powód jak sam przyznał nie zaskarżył tych orzeczeń, chociaż się z nimi nie zgadzał. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie mógł tego skutecznie uczynić poprzez wniesienie odwołania od negatywnej decyzji o odmowie przyznania mu prawa do wojskowej renty inwalidzkiej. Jeśli wnioskodawca, wobec którego wydano orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej, nie wnosi odwołania, mimo że jego treść jest dla niego niekorzystna, to nie sposób przyjąć, że dopuszczalne jest jego kwestionowanie dopiero w późniejszym postępowaniu odwoławczym przed sądem. W interesie wnioskodawcy leży, aby ustalenia komisji były zgodne z faktami, gdyż jej orzeczenie rozstrzyga w zasadzie o przesłankach nabycia prawa do świadczenia rentowego. Niewniesienie odwołania od orzeczenia oznacza bowiem, że wnioskodawca zgadza się, że wszystkie stwierdzenia w nim zawarte są prawdziwe. Tym samym proces ustalania okoliczności faktycznych mających znaczenie dla nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do służby wojskowej zostaje zakończony (por. podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 r., I UK 23/10, Lex nr 604207). Jak zasadnie podnosiła w toku procesu strona pozwana, dopóki wojskowa komisja lekarska orzeczeniem z dnia 1 marca 2003 r. nie stwierdziła u S. S. schorzenia powodującego niezdolność do służby wojskowej, nie było prawnie możliwe uzyskanie przez niego świadczeń rentowych. Brak związku przyczynowego (a więc jednej z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na podstawie art. 417§ 1 k.c.) pomiędzy niezgodnym z prawem zaniechaniem Wojskowego Biura Emerytalnego, a szkodą powoda, skutkować musiał oddaleniem powództwa.

Natomiast niezasadny okazał się zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin. Powyższy przepis (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 października 2003 r.) stanowił, iż postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego wszczyna się z urzędu lub na wniosek zainteresowanego; powinno ono być zakończone nie później niż w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia wniosku albo powstania obowiązku wszczęcia postępowania z urzędu. Skarżący twierdził, iż Wojskowe Biuro Emerytalne miało obowiązek wszcząć z urzędu postępowanie, ponieważ orzeczenia wojskowych komisji lekarskich z roku 1990 i 1991 uprawniały powoda do uzyskania renty z tytułu przynależności do III grupy inwalidzkiej od dnia 9 czerwca 1992 roku, czyli od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 1992 r. w sprawie zasad określania zdolności do czynnej służby wojskowej oraz właściwości i trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach. Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 19 marca 2005 r., sygn. akt III AUa 389/04, wyraził pogląd, który Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym apelację w pełni podziela, iż z urzędu po zmianie przepisów organ emerytalny nie powinien ponownie badać uprawnień powoda do renty. Ustawodawca, dokonując zmiany przepisów nie wprowadził bowiem takiego obowiązku. Natomiast okoliczność, iż w okresie od 9 czerwca 1992 r. do 30 września 2001 r. nie zostało wydane przez wojskową komisję lekarską orzeczenie o niezdolności S. S. do czynnej służby wojskowej, świadczy o braku podstaw faktycznych do wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego. Zaniechanie wszczęcia takiego postępowania przez Wojskowe Biuro Emerytalne nie może więc zostać uznane za bezprawne (w rozumieniu art. 417§ 1 k.c.). Nawet jednak w przypadku, gdyby faktycznie zaniechanie to miało charakter bezprawny, to ustało ono w dniu wszczęcia przez samego powoda postępowania, tj. w dniu 23 stycznia 2002 r., kiedy złożył on wniosek do organu emerytalnego. Zgodnie z obowiązującym wówczas art. 442 § 1 k.c. w zw. z art. 2 ustawy z 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 80, poz. 538), roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulegało przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. O "dowiedzeniu się o szkodzie" można mówić wtedy, gdy poszkodowany "zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody"; inaczej rzecz ujmując, gdy ma "świadomość doznanej szkody". Wystarczy przy tym powzięcie przez poszkodowanego wiadomości o samym zaistnieniu szkody, a nie o jej rozmiarach i trwałości następstw

(por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2004 r., V CK 687/03, Lex nr 1125295 i z dnia 21 października 2011 r., IV CSK 46/11, Lex nr 10884557). Powód wiedział o szkodzie przed dniem 23 stycznia 2003 r., gdyż pomimo wieloletnich starań nie uzyskał prawa do świadczeń z tytułu renty inwalidzkiej, pomimo treści orzeczeń wojskowych komisji lekarskich wydanych w latach 1990 i 1991; miał też świadomość, iż Wojskowe Biuro Emerytalne – jako statio fisci Skarbu Państwa, jest sprawcą zdarzenia, które wskazuje jako podstawę faktyczną dochodzonych pozwem roszczeń (zaniechanie wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego). Termin przedawnienia tego roszczenia upłynął w dniu 23 stycznia 2005 r., natomiast powództwo wytoczone zostało dopiero w dniu 29 grudnia 2005 r. Pozwany, wnosząc o oddalenie powództwa podniósł zarzut przedawnienia, przy czym brak było podstaw do uznania, iż taki sposób obrony stanowił nadużycie prawa podmiotowego.

Nie doszło również do naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 5 k.c. poprzez oddalenie powództwa w sytuacji, gdy S. S. dochodzi odszkodowania z tytułu nieprzyznania mu prawa do renty w okresie od czerwca 1992 r. do września 2001 r., pomimo powstania u niego w trakcie odbywanej służby wojskowej uszczerbku na zdrowiu uprawniającego do zaliczenia powoda do III grupy inwalidzkiej, co też stanowi naruszenie zasady zaufania obywateli do Państwa. W orzecznictwie i doktrynie ukształtowała się zasada, że art. 5 k.c. może stanowić środek obronny, a nie podstawę powództwa. Nie może być samodzielną podstawą powstania, nabycia, bądź utraty praw podmiotowych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1999 r., II CKN 151/98, OSNC 1999/7-8/134, z glosami A. Marciniaka, PS 2000, nr 4, s. 140 i T. Justyńskiego, PS 2001, nr 2, s. 145).

Uznając apelację za bezzasadną Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu. O kosztach pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 19 pkt 1 w zw. z art. 13 ust 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 6 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348, z późn.zm.)